

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3344/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bhar.III.1.530/2019/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Jován László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Kúria Bhar.III.1.530/2019/23. számú ítélete és a Győri Ítéltábla Bf.I.38/2019/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Indítványában az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog, a XXVIII. (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog, a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog, valamint a 28. cikk megsértésére hivatkozott.
- [2] Az indítványozó ellen indított büntetőeljárásban a Tatabányai Törvényszék 4.B.300/2015/51. számon hozott elsőfokú ítéletet, amelyben az indítványozót az ellene emberölés büntette miatt emelt vád alól felmentette. Ezt az ítéletet a Győri Ítéltábla Bf.20/2017/5. számú végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A Tatabányai Törvényszék a megismételt elsőfokú eljárásban 17.B.419/2017/39. számú ítéletével az indítványozót az ellene emelt vád alól ismételtelen felmentette.
- [3] A másodfokon eljáró Győri Ítéltábla Bf.I.38/2019/16. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozót bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (8) bekezdés szerint minősülő halált okozó testi sértés büntetében. Ezért, és a terhelt egy korábbi cselekménye – egy próbára bocsátással szankcionált, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 170. § (1) bekezdése szerinti testi sértés vétsége – miatt halmazati büntetésül 7 év börtönbüntetésre és 8 év közügyekről eltiltásra ítélte.
- [4] A kétoldalú fellebbezések alapján harmadfokon eljáró Kúria Bhar.III.1.530/2019/23. számú ítéletével az ítéltábla határozatát akként változtatta meg, hogy az indítványozó cselekményét előre kitervelten elkövetett emberölés büntetének minősítette [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], amely miatt 21 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztést szabott ki.
- [5] A másodfokú bíróság eljárásával összefüggésben az indítványozó sérelmezte, hogy a Győri Fellebbviteli Főügyészség az elsőfokú ítélettel szembeni fellebbezésében az alapvádiratban korábban fenntartott emberölés büntetőjogi minősítését megváltoztatta, és kérte, hogy a másodfokú bíróság az indítványozót halált okozó testi sértés büntetében mondja ki bűnösnek. A másodfokon eljáró Győri Ítéltábla az ügyben tárgyalást tűzött ki, ugyanakkor a tárgyalás megkezdésekor az indítványozót nem figyelmeztette arra, hogy fennáll a vádtól eltérő minősítés lehetősége. Nem figyelmeztette továbbá arra sem, hogy az eltérő minősítéssel kapcsolatban vallo-mástételi jogosultsága van. Végül a Győri Ítéltábla az indítványozó mint terhelt meghallgatása nélkül hozott elmarasztaló ítéletet, és a bűnösségét halált okozó testi sértés büntetében állapította meg. Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdéséből fakadó védelemhez való joga azért, mert a másodfokú bíróság az általa tartott tárgyaláson nem tájékoztatta a vallomástétel lehetőségéről, nem hívta fel vallomástételre és nem figyelmeztette az ezzel kapcsolatos jogaira. Az indítványozó védelemhez való jogának a megsértéséhez vezetett továbbá, hogy a másodfokú bíróság nem hívta fel a figyelmét a vádmódosítás lehetőségére.
- [6] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét az indítványozó azért tartotta megállapíthatónak, mert szükségképpen tényállási elemek hiányában, mintegy „irodalmi módszerrel nyelvészeti úton marasztalták el, mellőzve az elemi, jogdogmatikai rendelkezéseket” (indítvány 5. oldal).
- [7] A harmadfokú eljárással összefüggő aggályként jelölte meg az indítványozó, hogy a Kúria a vád képviselőjének és a sértetti képviselőnek a felszólalását követően, de azt megelőzően rendelkezett az indítványozó letartóztá-

tásáról, hogy a védő érdemi felszólalására, perbeszédére sor került volna. Úgy vélte, hogy a Kúria ezen eljárása miatt – vagyis azért, mert a védelem álláspontjának a meghallgatása előtt rendelkezett a kényszerintézkedésről – sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részjogosítványaként a pártatlan bíráskodás látszata. Az indítványozó szerint a Kúria eljárása a fegyverek egyenlőségéhez való jogát is sértette.

- [8] Az indítványozó letartóztatását követő munkanapon a védője megkísérelte a személyes kapcsolatfelvételt védenccével, de a büntetés-végrehajtási intézet azt a tájékoztatást adta, hogy a Kúria nem tett eleget azon kötelezettségének, amelynek keretében a büntetés-végrehajtási intézetet értesítenie kell a védő személyéről és elérhetőségéről, ezért a kapcsolatfelvétel meghiúsult. A Kúria mulasztása az indítványozó szerint megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jogát, mert a Kúria jogszabályszegése miatt nem tudott a védővel felkészülni a következő ülésre. Megjegyzete az indítványozó, hogy a Kúria a következő ülésen távkapcsolat útján igyekezett pótolni korábbi mulasztását, azonban az alapjog korlátozását utólag nem volt lehetséges kiküszöbölni.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét arra hivatkozással is megállapíthatónak tartotta, hogy a Kúria átvette a vádképviselő szerepét, amikor az ügyési fellebbezés kereteit túllépve olyan bűncselekmény miatt állapította meg a bűnösségét (emberölés minősített esete), amellyel soha nem volt vádolva. Szintén a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelentette, hogy a Kúria jogdogmatikai elveket és a törvényt figyelmen kívül hagyva, szükségképpen tényállási elemek hiányában sújtotta súlyos büntetéssel. A Kúria eljárása egyúttal az Alaptörvény 28. cikkével is ellentétben állt.
- [10] Végül azt sérelmezte az indítványozó, hogy a másodfokon eljáró Győri Ítéltábla bizonyítás felvétele nélkül, a tények átértelmezésével állapította meg a bűnösségét, majd ugyanígy, a tények további átértelmezésével járt el a Kúria is a büntetőjogi felelőssége megállapítása és a büntetés súlyosítása során. Úgy vélte ezért, hogy ügyben a másod- és harmadfokú bíróság is ténybírásként járt el, és ehhez igazította a jogi okfejtést. Mindezek miatt az indítványozó a jogorvoslathoz való joga sérelmét tartotta megállapíthatónak. Megjegyezte továbbá, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 650. § (1) bekezdésének a) pontja, valamint a Be. 618. § (1) bekezdése aszinkronitást mutat, ezért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e a panaszok befogadhatóságára vonatkozó törvényi kritériumoknak.
- [12] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem befogadható.
- [13] 2.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy jelen ügyben a Kúria harmadfokú eljárásban hozott Bhar.III.1.530/2019/23. számú ítélete az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező, egyúttal az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. Ezért a Kúria ítélete ellen a konkrét esetben helye volt alkotmányjogi panasz előterjesztésének.
- [15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A bíróság tájékoztatása szerint a Kúria határozatát a jogi képviselő 2020. november 12-én, míg az indítványozó 2020. november 18-án vette kézhez. Az alkotmányjogi panaszt a jogi képviselő 2021. január 11-én küldte meg elektronikus úton. Így megállapítható, hogy az indítvány előterjesztése határidőben történt.
- [16] Részben tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdései, 28. cikk]. Meghatározta az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésükre. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint indokait arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, azonban az indítványozó csak részben – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései kapcsán – fejtette ki. Beadványaiban nem adott elő ilyen önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését, valamint 28. cikkét érintően, ezért ezen alaptörvényi rendelkezések kapcsán nem volt helye érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának.

- [17] Utal rá az Alkotmánybíróság, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai értelmében az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Nem szabályoz ugyanakkor ilyen, az indítványozó számára biztosított jogot az indítványban felhívott alaptörvényi rendelkezések közül az Alaptörvény 28. cikke. Az ugyanis nem más, mint a bíróságok és közvetetten más közhatalmi szervek jogértelmezésére irányadó szabály, amely a jogszabályok értelmezésével kapcsolatosan ad eligazítást. Alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ezek a rendelkezések nem deklarálnak, így erre tekintettel sem volt helye az utalt indítványi elem további vizsgálatának.
- [18] 2.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [19] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. § (1) bekezdéséből fakadó kritériumoknak, mivel az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. Az indítványozó továbbá az alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok az indítványozó ellen folyt büntetőeljárásban születtek, nyilvánvalóan érintett is.
- [20] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdését érintő kifogásait az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság a következőképpen értékelte.
- [22] 2.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó az alábbiakat kifogásolta. Megállapíthatónak tartotta az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részjogosítványként a pártatlan bírósághoz való jog megsértését azért, mert a Kúria a védelem álláspontjának a meghallgatása előtt rendelkezett a kényszerintézkedésről. Az indítványozó szerint a Kúria eljárása a fegyverek egyenlőségéhez való jogát is sértette. Szintén az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való jog sérelmét eredményezte az indítványozó szerint, hogy a Kúria átvette a vádképviselő szerepét, amikor az ügyészi fellebbezés kereteit túllépve olyan bűncselekmény miatt állapította meg a bűnösségét (emberölés minősített esete), amellyel soha nem volt vádolva. Emellett azért is, mert jogdogmatikai elveket és a törvényt figyelmen kívül hagyva, szükségképpen tényállási elemek hiányában, mintegy „irodalmi módszerekkel nyelvészeti úton marasztalták el, mellőzve az elemi, jogdogmatikai rendelkezéseket” (indítvány 5. oldal).
- [23] Az indítványozó felvetéseivel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a benyújtott alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogok sérelmével összefüggő elemeiben valójában a bírósági ítéletek felülbírlatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozott. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróságok jogalkalmazó tevékenységét, a bírói törvényértelmezés helyességét vitatta a büntetőeljárás során alkalmazott egyes eljárási szabályok vonatkozásában. A benyújtott alkotmányjogi panaszban foglaltakból megállapítható, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságoknak az eljárás során kialakult jogi álláspontjával, továbbá az ítéletek indokolásának egyes elemeivel. Az indítványozó az általa megjelölt alapjogok sérelmét ebből, vagyis a saját és a bíróságok álláspontjának az eltéréseiből vezette le.
- [25] Így az indítványozó azon kifogásai, amelyek szerint a Kúria a kényszerintézkedésről való rendelkezés keretében megsértette a pártatlan bírósághoz és a fegyverek egyenlőségéhez való jogát, átvette a vádképviselő szerepét, majd szükségképpen tényállási elemek hiányában, a jogi dogmatika szabályait megsértve ítélte el, nem vetettek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, – az előbb rögzítettekre tekintettel – sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, így az Alkotmánybíróság érdemi eljárását nem alapozták meg.
- [26] 2.4. Ugyanerre a következtetésre jutott az Alkotmánybíróság az indítványozó által a védelemhez való jog megsértése körében előadottakat érintően.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésével összefüggésben az indítványozó a következő sérelmeket nevesítette. Az indítványozó szerint sérült a védelemhez való joga azért, mert a másodfokú bíróság az általa tartott tárgyaláson nem tájékoztatta a vallomástétel lehetőségéről, nem hívta fel vallomástételre és nem figyelmeztette az ezzel kapcsolatos jogaira. Az indítványozó védelemhez való jogának a megsértéséhez vezetett továbbá, hogy a másodfokú bíróság nem hívta fel a figyelmét a vádtól eltérő módosítás lehetőségére. Ugyancsak a védelemhez való jogát sértette az indítványozó szerint, hogy a letartóztatását követő munkanapon a Kúria mulasztása miatt nem tudott személyesen találkozni a védőjével. Megjegyzete az indítványozó, hogy a Kúria a következő ülésen távkapcsolat útján igyekezett pótolni korábbi mulasztását, azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog korlátozását utólag az indítványozó szerint nem volt lehetséges kiküszöbölni.
- [28] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó ezen kifogásai is alapvetően törvényességi és nem alkotmányossági kérdéseket vetettek fel. Az indítványozó azok által is a bíróságok jogalkalmazó tevékenységét, a bírói törvényértelmezés helyességét vitatta. Így az indítványban az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésével összefüggésben előadott kifogások alapján sem teljesül az Abtv. 29. §-ában az érdemi vizsgálat feltételeként meghatározott feltételek egyike sem. Ezért az indítvány ezen elemei érdemi vizsgálatának sem volt helye.
- [29] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésével összefüggésben megfogalmazott kifogások alapvetően a Be. 609. § alapján a relatív hatályon kívül helyező eljárási szabálysértések körébe tartozó kérdések, amely igazolja azok törvényességi jellegét.
- [30] 3. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/159/2021.

